

KÄYPÄ HOITO -SUOSITUKSEN IMPLEMENTOINTISUUNNITELMA: KELIAKIA

18.1.2019

IMPLEMENTOINNIN TAVOITTEET

- 1. Kun herää epäily keliakiasta, ensivaiheen tutkimuksena määritetään kudos-transglutaminaasivasta-aineineet. Keliakia-diagnoosi tehdään ilman ohutsuolen limakalvon koepalaa, kun transglutaminaasivasta-ainepitoisuudet ovat suuret (> 10 kertaa viitealueen yläraja) ja endomysiumvasta-aineet ovat positiiviset.** Jos vasta-ainepitoisuus on pienempi, diagnoosiin tarvitaan koepala ohutsuolesta. Vasta-aineiden tuotanto on gluteeniriippuvaista, joten ne häviävät hitaasti gluteenittoman ruokavaliohoidon aikana. Tämän vuoksi keliakiatutkimukset tulee tehdä normaalin gluteenipitoisen ruokavalion aikana. Mikäli gluteeninkäyttöä on rajoitettu, tulee se aloittaa uudestaan ainakin 3 kuukauden ajaksi ennen vasta-aineiden määrittystä.
- 2. Ihokeliakian diagnosoimiseksi otetaan ihokoepala, joka tutkitaan immunofluoresenssimenetelmällä.** Ihokeliakiadiagnoosin tekee ihotautilääkäri.
- 3. Keliakian hoitona on elinikäinen gluteeniton ruokavalio.** Keliakiadiagnoosin jälkeen ruokavaliosta poistetaan vehnä, ruis ja ohra sekä näitä tai muuten gluteenia sisältävät elintarvikkeet. Ne korvataan ravitsemuksellisesti vastaavilla gluteenittomilla elintarvikkeilla. Ravitsemusterapeutti ohjaa gluteenittoman ruokavaliohoidon. Keliakikko voi käyttää kauraa (A). On kuitenkin huomioitava, että kauraa sisältävissä elintarvikkeissa voi olla mukana kontaminaationa gluteenia muista viljoista.
- 4. Ruokavaliohoidon vastetta seurataan kudostransglutaminaasi- tai endomysiumvasta-aineiden avulla, jos vasta-ainearvot ovat olleet suurentuneita ennen gluteenitonta ruokavaliota.** Ensimmäinen kliininen ja serologinen seuranta suositellaan aikuisilla tehtäväksi viimeistään vuoden kuluttua. Lapsilla seuranta toteutetaan tapauskohtaisesti.

SUOSITUKSEN SISÄLTÄMÄT IMPLEMENTOINNIN MATERIAALIT

- Vältä viisaasti -suositus: Gluteenin käyttö ennen diagnostisia tutkimuksia
- Vältä viisaasti -suositus: HLA-määrittys keliakian diagnostiikassa

ERIKSEEN TOTEUTETTAVAT IMPLEMENTOINNIN MATERIAALIT

- Luentomateriaali
- Potilasversio
- Podcast tiivistelmästä

Suomalainen Lääkäriseura Duodecim
Käypä hoito

VIESTINTÄ JA NÄKYVYYS

Keskeiset viestit suurelle yleisölle

- Keliakia voidaan tietyin edellytyksin diagnosoida verinäytteen vasta-ainemäärityksen avulla, minkä vuoksi ohutsuolen limakalvon koepalaa ei aina tarvitse ottaa.
- Keliakian hoitona on elinikäinen ravitsemusterapeutin ohjaama gluteeniton ruokavalio.

Tiedottamiskanavat

- Tiedote julkaistaan Käyvän hoidon ja Duodecimin kotisivuilla sekä Terveysportissa
- Some (Facebook, Twitter)

KOULUTUKSET

- Vatsa vaivaa -sessio, jossa luento keliakian uudistuneesta diagnostiikasta, Tampereen Lääkäripäivät 21.3.2019
- Keliakia tänään (uudet kriteerit), sisätautien aamuseminaari, TAYS, kevät 2019
- Myöhään saatu keliakidiagnoosi - säästäisikö serologia kustannuksia? Labquality Days, Helsingin Messukeskus, 7.2.2019
- Sisätautilääkäripäivät 2019, ehdotetaan
- Lastenlääkäripäivät 2019, ehdotetaan
- Itä-Suomen Lääkäripäivät 2019, ehdotetaan
- Turun Lääkäripäivät 2019, ehdotetaan